НА35-2
4
К-Тат. -ж
1-15

QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA

1935 s.

№№ 10—11.

Çymle memleketlernin proletarlarь, birleşiniz!

QADЬNLЬQ Sotsializm jolьnda!

VKP(в) QRЬM OBLAST KOMITETININ ORGANЬ. NEŞR ETKEN JANЬ-DYNJA REDAKTSIJASЬ

№ 10—11

AJDA BIR KERE CЬQQAN IŞCI KOLXOZNIK QADЬNLARNЬN SIJASIJ, IÇTIMAIJ VE MEDENIJ ŻURNALЬ.

Żurnalnьn вu nomerinde:

1. . . . . Stalin arqadaşnьn 1935-nçi jьlь dekaвr 1-de ileri kelgen komвajnjor ve komвajnjorkalarnьn soveşcanijesinde ajtqan nutqь.
2. . . . . Stalin arqadaşnьn şeker cukyndyri cөllernin kolxoznitsa-udarnitsalarьna ajtqan nutqь.
3. . . . . Proletar diktaturasьnьn 18 jьllьq вajramь.
4. . . . . Qrьmnьn sovetleşmesinin 15 jьllьqь вajramь.
5. . . . . Stalin arqadaşnьn anasьnen вeseda.
6. . . . . Nasьl olьp maqa polknь komanda etmek sьra keldi.
7. Samedin Bekir . . . Anajdan erte tuvqanьma peşmanman.
8. . . . . „Serp i Molot" konserva zavodьnьn otlicnitsasь Pike Murat arqadaşnьn hikajesi.
9. A. Xalil . . . . . Gurle domna (şiir).
10. I. Baxşьş . . . . . Dyn (turku)
11. I. Baxşьş . . . . . Şanlь Qrьm (şiir).
12. . . . . Aвissinija.
13. . . . . Qьzьl ordunьn teatri.

Stalin arqadaşnıñ 1935-nci jıllı dekabr 1-de ileri kelgen kombajnjor ve kombajnjorkalarnıñ soveşcanijesinde ajtqan nutqı

Arqadaşlar! Her şejden evel sizni bereketli toplav frontında elde etken qazanclarıñız munasebetinen xajırlamaqnı musaade etiniz. Qazanclarıñız az degil. Bytyn SSSR-de orta hesapnen kombajn başına işlep cıqaruv bir jılda eki qat artqan soñ,—bu az bir qazanc degildir. Texnika çehetinden pişkinleşken adamlar daha kenede az olqan memleketimiz şaraitında bu qazanc daha zijade muhimdir. Bizim memleket, xususan topraq işlevçilik oblastında texnika çehetinden pişkinleşken kadrlarnıñ jetişmejyvi çehetinden her vaqıt ajrılıp cıqa edi. Tekmil bir memleket ramkasi icinde kadrlarnı texnika çehetinden hazırlav—bu pek vyjyk bir iştir. Bu iş onlarça jıllar istej. Hem eger biz nisbeten qısqa muddetler icinde tynevinki kojly oqulları ve qızlarından, kapitalizm memleketlerinen normalarını artıp kecken pek jaxşı kombajnjorlar ve kombajnjorkalar hazırlap cıqaruvnı elde etken isek,—bu, bizde texnikij kadrlarnı ostiryv işi devadımlarınen ilerige kete demektir. Ebet, arqadaşlar, qazanclarıñız, bajaqı ve çiddij qazanclardır, ve siz partija ve hukumet jolbaşcıları tarafından xajırlanmaqa tamamınen l'ajıqlısıñız. **(Apiodismentler).**

Şimdi ise işniñ asılına kecmege musaade etiniz.

Bizde zaxire problemasını artıq cezgenimizni sıq-sıq ajtalar. Eger bizim şimdi jaşamaqta olqanımız devirni kozde tutsaq, bu, elbette doqrudır. Biz bu jıl beş bucuq milliard pudtan zijade zaxire toplajmız. Bu ehalini tojqançek beslemege ve evelden korylmegen her tyrly hallar icyn kerek olqan jeterlik miqdarda zapaslarnı da ajırıp qojmaqa tamamınen jetişe. Bu, elbette bugunki kun icyn fena degildir. L'akin biz jalıñız bugunki kunnen sınırlanıp olamamız. Biz hem jarınki kun haqqında, jaqın keleçek haqqında da tyşynmege borçlumız. Eger de işke jarınki kunniñ kozinen baqaçaq olsaq, elde etilgen qazanclar bizni qanaatlendirip olamazlar. Bizge jaqın keleçekte, mesel'a, yc—dört jıldan soñ ne qadar zaxire kerek olır? Bizge 7—8 milliard pud qadar zaxire kerek olır. Demek, biz, zaxire istihsalı bizde jıldan-jılqa osmesi icyn ve bu muddetke biz, pek muhim olqan bu vazifeni eda etmege tamamınen hazırlıqlı olıp cıqmamız icyn artıq şimdiden tedbirler kormege borçlumız. Iş mına nasıl tura, arqadaşlar. Eski vaqıtta, revoiytsijadan evel bizim memlekette jılda 4—5 milliard pud zaxire istihsal etile edi. Bu zaxirenin jetişipjetişmegeni—bu başqa mesele. Her halda, her kes jetişe, dep saja edi, cynki tış memleketlerge her jıl 400—500 milliard pud zaxire cıqarıla edi. Kecmişte iş mına bojle edi. Şimdi, bizim sovet şaraitında iş başqa. Men bizge, jaqın keleçekte, yc—dört jıldan soñ, zaxire istihsalınıñ her jıl 7—8 milliard pudqa jetiştirmek icyn hazırlanmaq kerek olqanını artıq ajttım. Korgeniniz kibi farq az degil. Biri—4-5 milliard pud zaxire, o biri ise—7-8 milliard pud zaxire.

Bojle farq qajdan cıqa? Memleketimizde zaxirege olqan ihtijaçnıñ bu vyjykten-vyjyk osmesini nenen anlatmalı?

Bu şunınnen anlatıla ki, bizim memleketimiz artıq, revolytsijadan evelki eski vaqıtta olqan memleket kibi degildir.

Hic olmasa, soñki jıllar icinde sanajı ve şeherlerniñ bizde eski vaqıtnen qıjas etkende eñ olmaqanda eki qat oskeninden başlamalı. Şimdi bizde şeherler ve şeherlerde jaşaqanlar sanajı ve sanajıda calışqan işciler eski vaqıttakisinden eñ olmaqanda eki qat zijadedir. Bu ne demektir. Bu biz kojden bir qac milion calışıçnı alıp şeherlerge avuştırdıq, olarnı işci ve sluzaşciler japtıq, ve olar şimdi qalqan işcilernen birlikte bizim sanajnı ogge ilerileteler, demektir. Bu, eger, evelde kojnen bäqlı olqan bir qac million calışıçı zaxire istihsal etken olsalar, şimdi olar zaxire istihsal etmegenlerinden başqa aksine olaraq olarnıñ ozlerine kojden zaxire ketirilmesine ihtijaçları bar, demektir. Şeherler ise bizde oseçek ve zaxirege ihtijaç artaçaqtır.

Bu, zaxirege ihtijaç artmasınıñ birinçi sebebidir.

Daha son. Eski vaqıtlarda bizde texnikij kul'turalar şimdikinden az edi. Biz şimdi vaqıttakisinden eki qat zijade pamuq istihsal etemiz. Kendir, cukyndir ve daha başqa texnikij kul'turalarqa kelinçe biz olarnı eski vaqıttakisinen qıjas etilmez dereçede zijade istihsal etemiz. Ja bundan ne kelip cıqa? Bundan şu kelip cıqa ki, texnikij kul'turalarnı istihsalnen oqraşqan adamlar, zaxire istihsalınen jeterlik dereçede oqraşıp olamajlar. Ojle olqanda, texnikij kul'turalarnı istihsal etyvni, pamuq, kendir cukyndyr, kun ajlan ve daha başqalarını istihsal etyvni ettikce daha zijade arttırmaq mumkyn olmasi icyn, texnikij kul'turalarnı istihsal etken adamlar icyn vyjyk miqdarda zaxire zapasları olmaq kerek. Bizge ise, eger jengil sanajımızını ve aşajt sanajımızını ogge doqru ileriletmek iste-

sek, texnikij kul'turalar istihsal etyvni kettikce daha zijade arttьrmaq kerek olaçaq.

Mьna sizge zaxirege ihtijaç artmasьnьn ekinçi sebebi.

Daha soŋ. Eski vaqьtta bizde jьlda 4—5 milliard pud zaxire istihsal etkenlerni men endi ajttьm. Car ministrleri o vaqьt adet yzre: „өzimiz tojmasaq—tojmajьq, amma tьş memleketlerge zaxire cьqaraçaqmьz" dej ediler. Bu tojmaqan adamlar nasьl adamlar ediler? Elbette, car ministleri degil ediler. Tojmaqan adamlar—şu 20—30 million koj faqьrь edi. Olar, car ministrlerinin tьş memleketlerge zaxire cьqarmaqa imkanlarь olmasь icyn kercektende tojmaj ve jarь ac—jarь toq jaşaj ediler. Eski vaqьtta bөjle edi. Şimdi bizde tamamьnen başqa vaqьt. Sovet hukumeti ehalinin tojmajuvьna jol berip olamaz. Mьna endi eki—yc jьldan beri bizde artьq fuqareler joq, işsizlik bitti, tojmajuv degen şej qajьp oldь, ve biz hallь-taqatlьlьq jolьna qavij olaraq ajaq bastьq. Bu 20—30 million ac fuqare qajda ketti.?—dep sorarsьz. Olar kolxozlarqa kectiler, onda temelleştiler ve muvafaqijetnen өzlerinin hallь-taqatlь jaşajьşlarьnь quralar. Ja bu ne demektir? Bu, emekdar kojlylerni beslemek icyn şimdi bizge eski vaqьttasьna kore epiçe coq zaxire kerek demek ola, cynki tynevinki fuqareler, şimdi ise kolxozlarda temelleşken kolxoznikler, өzlerinin hallь-taqatlь jaşajьşlarьnь qurmaq icyn jeterlik miqdarda zaxirelerge malik olmaq kerek. Siz bilesizki, olarda o zaxire bar ve ileride daha zijade olaçaq.

Memleketimizde zaxirege ihtijaçnьn byjyktenbyjyk artmasьnьn ycynçi sebebi bөjledir.

Daha soŋ. Şimdi bizde her kes emekdarlarnьn maddij vazijetlerinin bajaqь jaxşьlaşqanьnь, jaşamasь jaxşь ve zavqlь olqanьnь ajtalar. Bu, elbette, doqru. L'akin bu, şuna albp bara ki, ehali eski vaqьttasьndan daha da capik coqalmaqtadьr. Өlyv azlaştь, doquv coqlaştь ve temiz artuv qьjas etilmez dereçeleşti. Bu, elbette, jaxşь ve bunь biz tebrik etemiz **(Zalda şen hareket).** Şimdi bizde ehalinin her jьl temiz artuvь yc milion çan qadar ete. Bu, her jьl biz bytyn bir Finl'andija qadar artuv elde etemiz demektir. **(Umumij kul'ky).** Bu ise, turqansajьn daha coq adamlarnь beslemek kerek olqanьna albp bara.

Mьna sizge zaxirege ihtijaç artmasьnьn bir sebebi daha.

Nihajet, bir sebep daha. Men adamlar haqqьnda ve olarnьn zaxirege olqan ihtijaçlarьnьn artqanь haqqьnda ajtьp kectim. L'akin adamlarnь beslev tek bir өtmeknen sьnьrlanmaj. Olarqa et, jaq da kerek. Şeherlernin artuvь, texnikij kul'turalarnьn artuvь, xalqnьn—ehalinin artuvь, hallь-taqatlь jaşajьş—bytyn bular etke, jaqqa olqan ihtijaçnьn artmasьna albp baralar. Өjle olqanda, ehalinin et produktlarьna artmaqta olqan ihtijaçlarьnь qanaatlendirmege imkan olmasь icyn, byjyk miqdarda ufaq ve iri hajvanь olqan jaxşь qojulqan hajvan asravçьlьqnьn bulunmasь kerek. Bunьn hepsi ajdьn-acьq. L'akin hajvanlar icyn byjyk miqdarda zaxire zapaslarь olmajьnça hajvan asravçьlьqnьn artuvьnь aqьlqa ketirmek bile mumkyn degil. Hajvan asravçьlьqnьn artuvь icyn kerek olqan şartlarnь, jalьnьz jukselmekte ve kenişlemekte olqan zaxire xozajstvosь doqura bilir.

Mьna sizge memleketimizde zaxirege ihtijaç byjykten-byjyk artmasьnьn bir sebebi daha.

Bizim memleketnin jyzini tamьrьndan deniş-tirgen ve bizim ogimizge keciktirilmez bir vazifeni—jaqьn keleçekte her jьlki zaxire istihsalьnь 7—8 milliard pudqa jetişmek vazifesini qojqan sebepler bөjledir, arqadaşlar.

Bu vazifeni jerine ketirip olьrmьzmь?

Elbette, olьrmьz. Bunda hic bir tyrly şeksinyv olamaz.

Bu vazifeni jerine ketirmek icyn ne kerek?

Bunьn icyn her şejden evel, bizde topraq işlevçilikte xozajstvonьn hukum syrgen formasь, ufaq xozajstvo degil de, iri xozajstvo olmaq kerek. Ne icyn ançaq iri xozajstvo? Cynki zamannьn texnikasьnь menimsemege jalьnьz iri xozajstvonьn iqtidarь bar, zamannьn agro-texnika bilgilerinden jeterlik dereçede fajdalanmaqa jalьnьz iri xozajstvonьn iqtidarь bar, kubrelerni keregi kibi qullanmaqa jalьnьz iri xozajstvonьn iqtidarь bar. Topraq işlevçilikte ajrьm ufaq xozajstvo formasь hukum syrgen kapitalizm memlekmetlerinde, iri xozajstvolar topraq sahiplerinden ufaq bir gruppanьn zenginleşmesi ve kojlylernin coqsьnьn jьqьlmasь jolьnen mejdanqa keleler. Anda jьqьlqan kojlylernin topraqlarь adet yzre zengin topraq sahiplerinin qollarьna kece, kojlylernin өzleri ise, aclьqtan өlmemek icyn bu topraq sahiplerine ьrqatlьqqa keteler. Biz bu jolnь janlьş ve jьqьp xarap etiçi jol dep sajamьz. O bizim icyn qabul olunaçaq jol degil. Bunьn icyn biz topraq işlevçilikte iri xozajstvolar mejdanqa ketiryvnin başqa jolьna mindik. Biz ufaq-kojly xozajstvolarьnь, topraqnь kollektiv emeknen işlegen, iri xozajstvonьn bytyn jaxşьlьqlarьndan ve imkanlarьndan fajdalanqan byjyk kollektiv xozajstvolarqa birleştirmek jolьna mindik. Bu kolxozlar jolьdьr. Şimdi bizim icyn iri xozajstvonьn kolxoz formasь, bizim topraq işlevçiligimiznin hukum syrgen formasьmь? Ebet. şajdьr. Şimdi bizde bytyn kojlylikнin 90 protsent qadarь kolxozlarda buluna. Өjle olqanda, topraq işlevçilikte iri xozajstvo, kolxoz xozajstvosь, bizde artьq hukum syrgen bir forma olaraq, mejdandadьr.

Ekinçide, bunьn icyn kolxozlarda, bizim iri xozajstvolarьmьzda jeterlik miqdarda onajtlь—kelişikli topraqlar olmaq kerek. Bizim kolxozlarda bөjle topraqlar barmь? Ebet, bar.

Siz bilesiz ki, bytyn çar, pomeşçik ve kulak topraqlarь kolxozlarqa berildi. Siz bilesiz ki, bu topraqlar endi ömyrlik olaraq kolxozlarqa pekitildi. Demek zaxire istihsalьnь bar quvetnen kenişletmek icyn kolxozlarda jeterlik miqdarda onajtlь—kelişikli topraqlar bar.

Ycynçiden, bunьn icyn kolxozlarda jeterlik miqdarda texnika, traktor, koj xozajstvosь maşinalarь ve kombajn olmaq kerek. Tek bir qol emeginen pek uzaq ketmek mumkyn olmaqanьnь oziniz de bilesiz. Demek, kolxozlar zaxire istihsalьnь kenişlete bilmeleri icyn zengin texnika kerek. Kolxozlarda bojle texnika barmь? Ebet bar. Ve olarda bu texnika ketken sajьn daha zijade olaçaq.

Nihajet bunьn icyn kolxozlarda texnikanь qullanmaqa bilgen, şu texnikanь menimsegen, ve onь egerlemege ogrengen adamlarnьn, kadrlarnьn olmasь kerek. Kolxozlarda bojle adamlar, bojle kadrlar barmь? Ebet, bar. Kercek, daha az, l'akin her halda bar. Özinde en jaxşь kombajnjorlar ve kombajnjorkalar iştirak etken, kolxozlarda olqan ve kombajnjorlar ve kombajnjorkalar ordusьnьn tek ufaq bir qьsmьnь teşkil etken bu soveşcanije, kolxozlarda bojle kadrlarnьn artьq jetişkeninin isbatьdьr. Kercek, olar, bu kadrlar daha hal'a az ve bizim baş zorlьqьmьz bundadьr, arqadaşlar. L'akin bu kadrlarnьn miqdarь bizde jьllarnen ve ajlarnen degil de, kunler ve saatlernen artaçaqьna şeksinmege esas joqtьr.

Bojleliknen bizde jaqьn keleçekte her jьl 7—8 milliard pud miqdarьnda zaxire istihsal etyvni elde etmek icyn kerek olqan bytyn şartlar olqanь kelip cьqa.

Mьna nicyn men, juqarьda özi haqqьnda ajtqanьm keciktirilmez vazife, hic bir şartsьz jerine ketirile bilir dep tyşynem.

Şimdi başlьçasь kadrlarqa beslenmekten, kadrlarnь oqutmaqtan, texnikanь menimsevde artta qalqanlarqa jardьm etmekten, texnikanь menimsemege ve onь ogge itemege istidatlь adamlarnь kun-kunden östirip jetiştirmekten ibarettir. Şimdi başlьçasь bundadьr, arqadaşlar.

Kombajn ve kombajnjorlarqa ajrьça bir diqqat bermek kerektir. Siz bilesiniz ki, zaxire xozajstvosьnda en mesulijetli iş—bereketni toplavdьr. Toplav işi—sezon işidir ve o beklevni sevmez. Vaqtьnda topladьqmь—kar ettiq, toplavda kec qaldьqmь—zarar ettiq. Kombajnnьq ehmijeti, bereketni vaqtьnda toplamaqa jonьn jardьm etmesindedir. Bujpek ve çiddij iştir, arqadaşlar.

L'akin kombajnnьq ehmijeti bunьqnen sьnьrlanmaj. Onьq ehmijeti birde şundan ibarettir ki, o bizni pek byjyk zajatlardan qurtara. Lobogrejkalar jardьmьnen toplavnьq pek byjyk zaxire zajatь bergenini siz bilesiz. Başta calmaq, soq kul'telemek, soq skird japmaq, soq bereketni molotilkalar janьna taşьmaq, bular hepsi hep zajat, zajat. Bu sistemanen toplaqanda bereketniq 20—25 protsent qadarьnь qajьp etkenimizni her kes tanьj. Kombajnnьq pek byjyk ehmijeti, onьq zajatlarnь en ehmijetsiz minimumqa qadar kotyrmesidir. Işni biliçiler, lobogrejka jardьmьnen toplav, bytyn başqa musavij şaraitlarda, bereketni gektar başьna kombajn jardьmьnen toplaqandakinden 10 pud eksik bere, dejler. Eger 100 million gektar zaxire sacuvь alsaq, bizde ise sacuv daha da coq, belli olqanь kibi, lobogrejkalarnen toplaqanda zajatlar bir milliard pud zaxire eteçek. Kombajnnьq osal calьşmaqanьnь kozde tutarаq şimdi 100 million gektar jerde bereketni kombajn jardьmьnen toplavnь teşkil'atlandьrьp bir baqьqьz, ve siz tekmil bir milliar pud zaxire qazanьrsьqьz. Raqam, korgeniniz kibi, kucyk bir raqam degil.

Kombajnnьq ve kombajn başьnda calьşqan adamlarnьq ehmijeti mьna ne dereçe byjyk.

Men, toqraq işlevçilikte kombajnnь keniş kirsetyv ve kombajnjorlarnen kombajnjorkalarnьq coq sajьlь kadrlarnь östiryv işi en evelki vazifedir, dep tyşyngenim mьna ne icyndir.

Mьna ne icyn men sözimni bitirejatqanda, bizim kombajnjor ve kombajnjorkalarnьq sajьsьnьq kunlernen degil de, saatlernen ölmesini ve olarnьq kombajn texnikasьnь ogrenerek ve bu işke öz arqadaşlarьnь ogreterek, nihajet, memleketimiz koj xozajstvosьnьq haqiqij jeniçileri olmalarьnь istegenimni bildirmege ister edim.

(Ovatsijaqa kecken gurdeli, syrekli aplodismentler, „ura!" sesleri, jerlerden sesler: „Jaşasьn sevimli Stalin!").

Eki söz daha, arqadaşlar. Biz mьnda, prezidiumda javaşcьqtan laf etiştik ve bu soveşcanijeniq iştirakcilerine jaxşь calьşqanlarь icyn juksek baqьş, orden bermek kerek olьr degen fikirge keldik. Biz bunь jaqьn kunlarde japmaqa tyşynemiz arqadaşlar.

(Gurdeli, syrekli aplodismentler, „ura!" sesleri, „Stalin arqadaşqa teşekkur!"—sesleri).

Stalin arqadaşnıñ şeker cuқyndiri cəllerinin kolxoznitsa-udarnitsalarına ajtqan nutqь

Nojabr 10-da Kreml'de partija ve hukumet jolbaşcьlarь şeker cukyndiri cəllerinin kolxoznitsa udarnitsalarьnь qabul ettiler. Qabulda **Stalin, Molotov, Kaganovic, Voroşilov, Ərçonikidze, Kalinin, Mikojan, Cernov, Jakovlev** arqadaşlar ve bu sene cukyndirniñ her gektarьndan 500 tsentner bereket almaqnь elde etken kolxoznitsa-udarnitsalar: **Demcenko Marija Sofronovna, Gnatenko Marija Vasiljeva, Koşevaja Anna Denisovna, Şvitko Anna Nikitovna** ve digerleri (hepsi 39 adam) iştirak ettiler.

Qabulda iştirak etken kolxoznitsa-udarnitsalar bir biri artьndan səzge cьqьp, cukyndirden juksek bereket elde etyv oqrьnda nasьl kureşkenlerini partija ve hukumet jolbaşcьlarьna, sevgili rehberimiz **Stalin** arqadaşqa byjyk iftixarnen səjlediler.

Kolxoznitsalardan soñ səzge **Stalin** arqadaş cьqtь. Qabulda bulunoqanlarnьn çymlesi **Stalin** arqadaşnь gurdəli ovatsijanen qarşьlap aldьlar.

SSSR-de cukyndyr cəllerinin en namlь udarnitsasь Marija Demcenko arqadaş Stalin arqadaşnen beseda japa.

STALIN
arqadaşnьn nutqь

Arqadaşlar, bugun bizim mьnda korgenlerimiz, bizde kolxoz, sotsialist jaşajьşь dep adlandьrьlqan jañь jaşajьşnьñ bir kesegidir. Bizler, sade emek adamlarьnьn, sotsjarьş işinde muvafaqijetini elde etmek icyn olarnьñ nasьl kureşkenleri ve kuclik lerni nasьl ortadan qaldьrqanlarь haqqьnda sade səzlerini eşittik. Bizler adeti yzre rast kelgen qadьnlarnьñ degil de, men der edim, emek qahramanlarьnьñ nutqlarьnь dinledik, cynki olarnьñ elde etken muvafaqijetlerini jalьnьz emek qahramanlarь elde ete bilirler. Evelde bizde bəjle qadьnlar joq edi. Mьna men endi 56 jaşьma keldim, coqtan-coq şejler koryp kecirdim bir coq emekdar erkekler ve qadьnlar koryp kecirdim. L'akin bəjle qadьnlarqa men rast kelmedim. Bular tamamьnen jañь adamlar. Jalьnьz serbest emek, jalьnьz kolxoz emegikojde bəjle emek qahramanlarьnь doqura bildi.

Bəjle qadьnlar eski vaqьtta joq edi ve olmaz da edi.

Hem haqiqatta, evelde, eski vaqьtta qadьnlarnьñ ne oloanьnь eger bir tyşynip baqaçaq olsan, qadьn daha qьz ekende, o emekdarlardan en aşaqьsь, degendaj, sajьla edi. O babasьna calьşьr edi, hem el qavuştьrmaj calьşьr edi, ve kene de babasь ona „Men seni beslejim" dep kozine tyrter edi. O erge baroan soñ, o qoçasьna calьşьr edi, qoçasь onь nasьl calьşmaqa meçbur etse əjle calьşьr edi ve qoçasь da kene ona „Men seni beslejim" dep kozine tyrter edi. Kojde qadьn, emekdarlarnьñ en aşaqьsь edi. Anlaşьlmaqtadьr ki, bəjle bir şaraitta kojly qadьnlar arasьndan emek qahramanlarь cьqa bilmediler. O zaman emek qadьnlar icyn l'anetli bir şej sajьlьr edi, o da ondan oldьqca qacьnьr edi.

Jalьnьz kolxoz jaşajьşь emekni pocot işi japa bildi, jalьnьz o, kojde haqiqij qahraman qadьn-

lar doqura bildi. Huquqta erlernen bir olmajuvnь jalьnьz kolxoz jaşajьşь joq etti ve qadьnnь ajaqqa tursata bildi. Bunь siz өziniz de jaxşь bilesiz. Kolxoz emek kuni doqurdь. Ja emek kuni nasьl şejdir? Emek kuni qarşьsьnda erkekler de, qadьnlar da her kes musavijdir. Emek kuni coq olqannьn qazancь da coqtьr. Mьnda endi bava da, qoça da qadьnnьn men, seni beslejim dep kozine tyrtyp olamaz. Şimdi qadьn, eger o calьşa ve onьn emek kunleri bar ise o өzi өzine xozajkadьr. Men 2-nçi kolxoz sjezdinde bir qac qadьn arqadaşlarnen japqan besedamnь xatьrlajьm. Olardan, sьrt krajdan olqan birisi:

„Eki sene evel, evleneçeklerden hic birisi menim azbarьma bile ajlanьp baqmaj edi. Ne eken, çijezsiz ekenim. Şimdi menim beş juz emek kunim bar. E son ne? Evlenmek istegenlerden jurum joq. Evlenmek istej ekenler, ama men baqarьm өzime qoçanь өzim sajlap alьrьm" degen edi.

Kolxoz өzinin emek kunlerinen qadьnnь azat etti ve onь samostojatelni japtь. O şimdi qьz olqan vaqьtta bavasьna, evlengen son qoçasьna calьşmajьp en evel'a өz өzine calьşa. Kojly qadьnlarnьn azat olunmasь demekte mьna budьr, emekdar qadьnnь, her emekdar erkeknen musavij etken kolxoz qurumь demekte mьna budьr. Jalьnьz bөjle bir baza esasьnda, bu şaraitta bөjle açajьp qadьnlar cьqa bildiler. Bunьn icyn men bugunki koruşuvni, ogde ketken adamlarnьn hukumet azalarьnen adet yzre olqan koruşmeleri kibi sade bir koruşuv dep baqmajьm da, qadьnnьn azat etilgen emeginin muvafaqijetleri ve istidatьnь kostergen tantanalь bir kun dep sajam. Men, bugun өzlerinin muvafaqijetlerini hukumetke bildirmek icyn kelgen emek qahramanlarьnь hukumet qajd etmek kerek dep tyşynem.

Bu kungi kunni nasьl qajd etmek kerek? Bizler mьnda, men ve **Voroşilov, Cernov, Molotov, Kaganovic, Orçonikidze, Kalenin Mikojan** arqadaşlar өz aramьz muşavere ettik. ve bizler, bizim qahramanlarьmьznьn **Lenin Ordeninen** mukafatlanmasьnь—zvenovojlarnь **Lenin Ordeninen**, rjadovoj kolxoznitsalarnь ise **Emek Bajraqь Ordeninen** mukafatlanmasьnь istep hukumet qarşьsьnda muraçaatta bulunmaq fikrine keldik. Tabiij Marija Demcenko arqadaşnь ajrьça qajd etmek kerek olьr.

Voroşilov—Molodets.

Molotov—Baş sebepci.

Stalin—Men bellesem, Marija Demcenko arqadaş bytyn bu işlernin birinçi teşkil'atcьsь olqanь icyn, ona **Lenin Ordeni** bergenden qajrь Sovetlernin Merkezij Içra Komitetinden ona teşekkur bildirmek, onьn zvenosьnьn kolxoznitsalarьna ise **Emek Bajraqь Ordeni** bermek kerek olьr.

(Ses—bir adamdan qajrь olarnьn hepsi mьnda, o birisi ise xasta).

Stalin—xastanь da mukafatlamaq kerek olьr. Bu kungi kunni bizler, işte bөjle qajd etmege tyşynemiz (**Devamlь, gurdeli aplodismentler, her kes ajaqqa tura**).

Marija Vinogradova—Vicuginde Nogin adьna toquma fabrikasьnьn toqumaçьsь.

Vodnikovdaki toquma fabrikasьnьn toqumaçьsь Odintsova arqadaş.

Jevdokija Vinogradova — Vicuginde Nogin adьna toquma fabrikasьnьn toqumaçьsь.

PROLETAR DIKTATURASЬNЬN 18 JЬLLЬQ TANTANASЬ

Lenin-Stalin partijasьnьn doqrudan-doqru jolvaşcьlьqь altьnda zulmetke, esirlikke, eksploatatsijaqa qarşь millionlarnьn vyjyk isjanьnen mejdanqa kelgen Byjyk Oktavr 18 jaşьnь toldurьp kecti.

Byjyk qahramanlьqlarnen tolu, vyjyk japьçьlьqlarnen, jaratьçьlьqlarnen tolu, şanlь 18 jьl kecildi. Өzinin eline vlastnь alqan işci sьnьfь emekdar kojlylernen veraver vaşlarьnda vyjyk genij—rehverimiz **Lenin** ve **Stalin** olqan celik, sarsьlmaz bol'şevik partijasьnьn jolvaşcьlьqь sajesinde, sefil, ac, cьplaq, çahil, milletler tyrmesi, eski l'anetlengen car-kapitalist Rusijesini, iri sanajь, maşinalaştьrьlqan iri kojxozajstvosь memleketine, dynjanьn en ileri kelgen ilim—kul'tura—texnika merkezine, vytyn dynja işci kojly ve ezilgen xalqlarnьn vatanьna, vaxtlьq, vollьq jaxşь өmyr yl'kesine, vytyn dynjada varьşьqnь qorcalaqan birden-bir sarsьlmaz qalege cevirdi, dynjanьn $^1/_6$ qьsmьnda sotsializm quramьz.

SSSR-nin qudret ve quveti, onьn hem sanajьda, hem koj xozajstvosьnda, hem ilim ve texnikadaki muvafaqijetleri kettikce gigant adьmlarnen өse ve arta. Sovetler Sojuzьnda, maşina japьçьlьqь endi vytyn sovet xozajstvosьnь en juksek maşinalarnen temin ete. O, memleketni qorcalav ihtijaçlarьnь da temin ete. Bizim mem-

leketimiz cojyn irityvde Avropada **birinçi** jerde tura. Traktor istihsalь ve koj xozajstvosь maşina japьçьlьqь вojьnça parovoz japьçьlьqь, stanoklar sajьsь вojьnça вiz dynjada **birinçi** jerde ve вytyn sanajь produktsijasь cьqaruv вojьnça вiz dynjada **ekinçi** ve Avropada **birinçi** jerde turamьz. Bizim sotsialist koj xoxajstvomьz—sovxozlar ve kolxozlarьmьz вu sene daha вyjyk muvafaqijetlernen өz planlarьnь toldurdь ve sotsialist sanajьnьn өsyş templerinen sьralaştь. Bunьn netiçesinde memleketimiz her tyrly produktsijanen вol-вol temin olundь, sanajь daxi tam surette xam malnen temin olundь. Kartockalarnьn joq etilmesi produktsija fijatlarьnьn kettikce uçuzlamasь вuna şahittьr. Bytyn вu muvafaqijetler işçi sьnьfьnьn, kolxozniklernin, hepsi emekdarlarnьn maddij vazijetini jukseltip, olarnь вol, şadlь, medenij өmyrge alьp bara.

Byjyk **Stalinnin „Kadrlar her şejni hal eteler"** lozungь memleketimizde janь emek entuziazistleri doqurdь, juksek emek istihsalçьlьqь вergen staxanovçьlar hareketi tezlikle çajrap вyjyk işçi ve kolxoznik massasьnь qaplap almaqta.

Sotsializm dynjasь—SSSR-de вyjykten-вyjyk progress, вol, quvanclь, вaxtlь medenij өmyr; kapitalizm dynjasьnda aclьq, sefillik, faşizm zulumь. Işte вunьn icyn вytyn dynja işçi, emekdar, kolonial', jarьm kolonial' xalqlarnьn jyzi SSSR-ge cevrilgen, olar SSSR-ni өz vatanlarь saja, onь qorcalamaqa her daqqa hazьr olqanlarьnь вildire ve faşizmge qarşь вirlikli frontnь kenişleteler. Anda, kapitalist memleketlerinde, mektepler, universitetler qapala, вyjyk alimler aclьq, xorlьq ceke. Bizde, sotsializm memleketinde ise ilim, edeвijat, iskusstvo dynjada, insanijet tarixьnda hic korylmegen merteвede ceceklene, ilerilej, өse. Işte вunьn icyn вytyn dynjanьn namuslu alimlernin jyzi SSSR-ge cevirildi, olar sьq-sьq вizim memleketimizni zijaret ete, вizim memlekette caqrьlqan вejnelxalq ilmij kongreslerge iştirak eteler, cynki kapitalist memleketlernin kul'turasь өlymge, jьqьntьqa doqru kete, o faşizm varvarlьqьna cevirile; sovetler memleketi ise вytyn insanijet dynjasьnь progresske, ogge alьp ketken вir merkez, ilim ve kul'turanьn miji olaraq tanьla.

SSSR вu muvafaqijetlerni Marks—Engels—Leninnin işini genial' surette devam ettiriçi, вytyn xalqlarnьn rehвeri Stalin arqadaşnьn jolвaşcьlьqь altьnda elde etti. Stalinnin adь memleketnin en uzaq koşelerinde millionlarnen massa arasьnda sevincnen anьla, onьn adь millionlarda entuziazm doqura, onьn kosterişlerini jerine ketirmek icyn millionlar kureşke atьlmaqa her vaqьt hazьrlar.

Lenin—Stalin millij sijaseti, carizm ve kapitalizm devrinde ezilgen, өlymge, qajьp oluvqa jol tutqan jyzlerçe milletlernin emekdarlarьna janь çan вerdi, olarnь вaxtlь, вol, medenij өmyrge cьqardь. Kazakstan ASSR-nin kolxoznikleri өzlerinin 15 jьllьq jyвilejleri kuninde sevimli tuvqanьmьz **Stalinge** jazqan mektyplerinde, Kazakstan cөllerinde kommunist partijasьnьn ve **Stalin** arqadaşnьn jolвaşcьlьqь ve qajqьruvь altьnda adь hesabь olmaqan zenginlikler acьlqanь, Karaganda, Çez qazqan kiвi iri sanajь merkezleri mejdanqa ketirilgeni, SSSR-de en вyjyk jerni tutqan вaqьr oçaqlarь acьlqanь, kolxozlar өsip qavileşkeni, 700 вin proletar ordusь өstirilip jetiştirilgenini qajd etip: „... Bu jьllar icinde, ajrьça вu soп yc jьl icinde, senin вyjykten-вyjyk jardьmьn ve qol tutuvьn sajesinde, вizim вalaвan krajьmьzda ne qadar ulu muçizeler japьlqanьnь sana kostermege ne qadar istejmiz..." dijler.

Bөjle sadaqat, вөjle sevgi ile memleketimizniп вytyn işçi ve kolxoznikleri, emekdarlarь, alimleri өz genial' rehвerine, вyjyk **Stalinge** вaqlьlar. **Stalinge**, kommunist partijasьna sevginen, işancnen, sadaqatnen вaqlь olqan Qrьmnьn, Kazakstannьn, Uzвekstannьn, Ukrainanьn, Belorussijanьn, Kavkaznьn, вuzlu denizden Qara deniznin sьnьrlarьna, Lenin şeherinden, Uzaq Kuntuvuşqa вarqançek вytyn işçi ve kolxoznikler, emekdarlar, rabotnikler, alimler sьnfij duşman qalьmtьqlarnьn her tyrly өrtyli vilazkalarьna amansьz surette darвe uraraq, kendi sьnfij kozacьqlьqlarьnь jukselteler.

Eger faşizm jezitleri, imperialist jьrtьçьlarь memleketimizge вurunlьrьnь soqmaqa ьmtьlьrlarsa, вytyn вu millionlarnen massa en ileri texnikanen, en juksek annen, en juksek distsiplinanen sil'alanqan şanlь Qьzьl ordunen вirlikte өz sotsialist vatanьnь qorcalamaqa hazьr olqanlarьnь kosterirler.

QRЬMNЬҢ SOVETLEŞMESINIҢ 15 JЬLLЬQ BAJRAMЬ

(VKP) Qrьm Obkomьnьҥ sekretarь Semjonov B. A. arqadaş.

Bejaz gvardija qanlь bandalarьndan Lenin ordenli Qrьmnьҥ azat olunqanьna nojabr 14-te 15 jьl toldь. 15 jьl evel **Lenin-Stalin** partijasьnьҥ jolbaşcьlьqь altьnda jenilmez Qьzьl ordu, kontrrevolytsijanьҥ byjyk imperialist devletlerinin juksek texnikalь sil'alarьnen sil'alanqan Qrьm jarьm adasьndaki Vrangel ordusьnь tarumar etti. Kapitalistler, Pomeşcikler ve kulaklarnьҥ ekploatatsijasьnen ezilip kelgen, bejaz gvardija bandalarьnьҥ terrorь altьnda inlegen Qrьm emekdarlarь bөjleliknen bu asьrlardan beri syrgen zulum ve esirlikten qurtьldьlar. Bugun Qrьmnьҥ bytyn emekdarlarь hur, serbest ve baxtlь jaşap sotsializm quruv oqrьnda aktiv surette calьşalar.

Bu elde etilgen jenişlernin qadrini bilmek ve onьҥ byjykligini anlamaq icyn bir az kecmişke ajlanьp baqmaq ve oktabr revolytsijasьna qadar Qrьmnьҥ ne halda olqanьnь koz ogine ketirmek kerek.

Rus imperializminin kolonijasь olqan Qrьmnьҥ ufaq kustar sanajьsьndan başqa өz sanajьsь joq edi. Qrьm xalqlarьnьҥ esas zenatь koj xozajstvosь istihsalь edi. L'akin topraqlarnьҥ 40 protsenti mьrzalar, dvorjanlar ve kupetsler elinde, 35 protsenti kilselernin, vaquflarnьҥ, devletnin olьp, qalqan 25 protsenti xususij mul'kijet haqqь ile kojlylernin elinde edi ki, bu 25 protsentnin de esas pajь kulaklarnьҥ elinde olьp, fuqare-orta hallь kojlyler topraqsьz ediler. Işte bu topraqsьz kojlylerni pomeşcikler, kupetsler, kulaklar papaz ve mollalar ekspluatatsija eter, xorlar ediler. Өzinin esas duşmanь sajqan tatar emekdarlarьnьҥ rus imperializmi amansьzça ekspluatatsija olunmasьna ve qijnalmasьna tedbirler korgeni kibi jyz binlerçe faqьr tatar xalqьnьҥ Qrьmdan Turkije ve Balqanqa kocip pek coqьnьҥ jolda ve barqan jerlerinde aclьqtan ve xastalьqtan өlip qajьp olmalarьna sebep oldь.

Qrьmnьҥ faqьr kojlyleri, batraklarь, şeher işcileri ve bytyn emekdarlarь Qrьm sovetleşkenge qadar mьrza-pomeşcik, kupets ve kulaklarnьҥ eksploatatsijasьnen cekişip xorlanьp ve xьrpalanьp keldiler. Işte oktabrge ve Qrьm sovetleşkenge qadar emekdarlarnьҥ maddi vazijetleri hallarь mьna bөjle xorlanьp xьrpalan maq edi.

Qrьmnьҥ emekdar ehalisi medeni çehetten de artta edi. Orta dereçe ve alij mektepler jalьnьz mьrza, pomeşcik ve zengin balalarь icyn olьp, emekdar balalarь icyn jalьnьz başlanqьc dinij xurafat mekteplerine kirmek mumkyn edi.

Oktabr revolytsijasь pomeşcik ve burzuazija hakimijetini devirdi. Yc jьl son 1920 s. nojabrde kontrrevolytsijanьҥ soŋqь qalьmtьqь olqan Vrangelni, kommunist partijasьnьҥ ve Stalin arqadaşnьҥ jolbaşcьlьqь altьnda, bizim jenilmez Qьzьl ordu sypyrip attь ve Qrьm emekdarlarь byjyk sovetler sojuzь xorandasьna qoşuldь.

Bu 15 jьl icinde, partijanьҥ jolbaşcьlьqь altьnda, Lenin-Stalin millij sijasetini doqrь өmyrge keciryv sajesinde Qrьm emekdarlarь pek byjyk tarixij muvafaqijetler elde ettiler.

Bir coq janь zavod ve fabrikalar japьldь, german akkupantlarь ve bejaz gvardija bandalarьnьҥ jьqьp xarap bir halqa ketirgen eski zavodlar ajaqqa tursatьldь. Istihsalqa azlьqta qalqan milletlernin emekdarlarь çelp etilip, janь-janь kadrlar jetiştirildi.

Ufaq ve ufacьq jedinolicniklerden ibaret koj xozajstvosь 95,1% kollektivleştirildi. Şimdi Qrьmda hallь-taqatlь өmyrge kecken ve kecmekte olqan 1199 kolxoz, 200 qadar tyrly soj sovxoz bardьr. Bu kolxoz ve sovxozlarnьҥ pek

VKP(b) Qrьm oblast komitetinin sekretarь—B. Caqar arqadaş.

Qrьm MIK reisi—I. Tarxan arqadaş.

Qrьm ASSR Xalq komissarlarь sovetinin reisi—A. Samedinov arqadaş.

coqlarь xozajstvonь ustaça alьp bara, agrotexnikanь temelleştire ve koj xozajstvosь maşinalarьnen doqrь ve bilip fajdalanalar.

Qrьm respublikasь tegiz oqur-jazar oldь. Esli ehalinin 97 protsenti oqur-jazardьr. Şimdi Qrьmda 103698 adam oquqan 1100 başlanqьc mektebimiz, 32000 adam oquqan 231 orta mektebimiz, 2494 adam oquqan 13 rabfakьmьz, 4672 adam oquqan 25 texnikumьmьz ve 2426 adam oquqan 4 institutьmьz bardьr. Bulardan da başqa Qrьmda coqtan-coq medeni oçaqlar—kolxoz ve işçi klublarь, kytyrxaneler, bala evleri ve baqcalarь bardьr. Bularnьn sajьsь eki binge jaqьndьr. Oktabr revolytsijasьna qadar Qrьmda eki gazeta cьqarьla edi. Şimdi 4 oblast ve 62 dane rajon, sovxoz, MTS ve coq tirazlь gazetalar ve 5 zurnal cьqarьla.

Janь latin elifbasьna kecyv, keniş tatar emekdar massalarьnьn sotsialist medenijetine en cabik surette qoşьlmasьna jardьm etti.

Revolytsijaqa qadar meditsina jardьmьndan mahrum Qrьm emekdarlarьna bu 15 jьl icinde 75 dane xasta xane, 207 ambulatorija ve poliklinika, 67 dane meditsina punktь acьldь. Bulardan da başqa 343 dane bala jaslisi, bu sene 821 dane sezon jaslileri acьlьp, olarda emekdar balalarь baqьlalar.

Savlьq saqlav işinde korylgen tedbirler emekdarlarnь bir taqьm xastalьqlardan qurtardьlar.

Işte Qrьm emekdarlarьnьn maddi ve medenij vazijetleri haqqьnda en qьsqa jekynler.

Bu qadar byjyk muvafaqijetlerni elde etken Lenin ordenli Qrьm respublikasь, özinin 15 jьllьq sevinic ve jeniş bajramьnь ötkerdi. Bytyn bu muvafaqijetler icyn—biz Qrьm emekdarlarь, bizni jenişten jenişke alьp baroan partijamьznьn **Merkezij komitetine** ve onьn rehberi **Stalin** arqadaşqa borclumьz. Qrьm partija oblast komitetinin jolbaşcьlьqь altьnda bizim respublikamьz ogdeki respublikalar sьrasьna kecti.

Jaşasьn Bytyn Sojuz kommunist (bol'şevik) partijasь!

Jaşasьn bizim sevimli ve tuvqanьmьz Stalin arqadaş!

Voroşilov, Frunze ve Budjonnıj arqadaşlar frontta.

14 nojabr

Eşref Şemizade

Jırla kedajl
Jaz şairl
Xalq anlasın,
Nojabrnin bizge jaz olqanını.
Or qapudan
Budjonnıj atlaqan son
Jeşil jurtnın
Ken nefes alqanını.

Kunler kece.
Qanatlı jıllar kece.
Tabjalarqa eş ola qızıl qabr.
Jaş kozlerim
Uzaqtan seni sece,
Hej oktabr qardaşı al nojabr.

Bugun tamam
Onbeş jıl toldı endi,
Al Qrımnın dynjaqa kelgenine.
Bugun kokten jıldızlar jerge endi
Qurban olqan bojetsler hurmetine...

Jeşil kolek gyzlykler kolgelene
Kozlerini jumqan son
Kuz kuneşi.
Xajalımda tazere, kul'telene.
Bu cellerde uluqan
Ölym sesi.

Bir vaqıtlar...
Toplarnın naresinden,
Titrej edi
Perekop ovaları,
Qara tonlı tanklernin tepmesinden,
Inlej edi
Akopı qovaları...

Kuni keldi,
Al bajraq dalqalandı
Or qapunın,
Conqarnın çelkesinde.
Vrangelnin kevdesi suvqa daldı,
Sovetleşken al Qrım yılmesinden.

Bugun endi on beş jıl,
Joq, jıl degil
On beş asır avuştı tuvqanına.
Senmen birge
Şenlene, kule gonul'
Emek jurtın kureşnen juvqanına.

Jırla kedajl
Jaz şairl
Xalq anlasın,
Nojabrnin bizge jaz olqanını,
Or qapudan
Budjonnıj atlaqan son,
Al Qrımnın
Ken nefes alqanını.

Stalin arqadaşnıñ anasınen beseda

Jekaterina Georgijevna Çugaşvilinin oktabr 17-de oqlı—Iosif Vissarionovic Stalinnen koryşyvi haqqında beseda japmaq icyn TASS-nıñ xadimleri oktabr 22-de onı zijaret ettiler.

Ufaq, çıjnaqlı bir kvartira. Mında Jekatirina Georgijevna jaşaj. Jarıq ve sade donatılqan odalar. Odaqa kirgende Ilicnin byjyk portreti kozge carpa. Togerek stolcıq ystinde savut icinde cicekler ve taze gazetler tura. Stolnıñ artında xalı toquma töşelgen onajtlı divanda, sade kijingen kozlykli qart qadın otura. O, başına qara javluq japınqan. O, biz kelir aldında gazetalarnı kozden kecirgen eken. Biz onıñ qart arıq qolını sıqamız. Oqlınıñ adını anqanda onıñ kozleri quvancnen alevlene, onın, baqışında hem erkelev, hem qurur koryle.

„Sosonen*) menim koryşyvim... onı men endi bajaqı vaqıttan berli kormegen edim. Menim saqlıqım fena, özimni zajıf dujam, onınnen koryşkende pek quvandım, sanki qanatlandım. Birden-birge zajıflıq ta, xastalıq ta kecip ketti".

O, sevimli oqlınen koryşyvinin bu daqiqalarını sanki kozi oginden bir daha kecirgen kibi sustı. Yşygendajin olıp şalına sarındı. Jıllar öz tesirini japalar: Jekaterina Georgijevna, jada onıñ özinin sevgeni kibi ajtaçaq olsaq—Keke—artıq 75-nçi jaşını jaşaj. Az-bucuq salqınlıq onıñ saqlıqına tesir ete bilir. O sözini devam ettirerek, şöjle dij:

— Bizim Lavrentijmiz (VKP(b) kraj komitetinin sekretarı L. Berija) keldi ve Sosonıñ kelgenini, artıq mında olqanını ve şimdi kireçegini söjledi... qarı acıldı, bosaqada o, menim balacıqım koryldı... baqam ve özimnin kozlerime inanmajım. O da quvana. Mana jaqlaşa ve meni qucaqlap öpe. Onıñ korynişi jaxşı, tendyryst ve şen menim saqlıqımı erkelej berip soradı, tuvqanlarını, eş dostlarını soradı.

Birden-birge oqlımnıñ saclarında kumuş kibi bir top sac menim kozime calındı. Men hatta: „bu ne oqlım, calardınmı ne" dep soradım. O ise, „zararı joq anaj, callıq öjle ehmijetli bir şej degil. Men özimni pek jaxşı dujam, sen buna şubhelenme" dep çevap bere.

Men toruncıqlarım xusında da soraştıraman. Men olarnı—Svetlanamnı, Jaşamnı

Stalin arqadaşnıñ anası Jekaterina Georgijevna Çugaşvili arqadaş.

ve Vasomnı dynjada her şejden zijade sevem...

Jekaterina Georgijevna devam eterek şöjle dij:

— Soso ise, şaqanen, özi Svetlananıñ emrinen kelgenini onıñ, qartanasından özine çeviz tatlısı jollamasını istegenini söjledi. Bu tatlını Soso da şaj seve.

Onıñ bu zajıflıqı ta balalıqından berli bar.

— Vaqıt dujulmadan öte edi... Eski jıllarnı, dostlarnı, tuvqanlarnı xatırladıq. O coq şaqa japtı, kulıştik. Beraber coq oturdıq, men pek baxtlı edim, cynki menim janımda Sosom bar edi.

— Son Soso özinin joldaşlarınen şeherni baqmaqa ketti. Men bir özim qaldım. Eskilerni xatırladım, olar başma qujmıraşalar. Menim Sosodan başqa eki oqlım daha bar edi. Olarnıñ ekisini de men erte vaqıtta qajıp ettim, jalıqız Soso qaldı. Menim oqlancıqımnı oqutmaqa nasıl istegenim, onı mektepke nasıl bergenim (bu Goride edi) aqlıma tyşti. O pek jaxşı oquj edi, l'akin babası—menim merhum aqajım Vissarion—balanı mektepten almaqa ve ona özi-

* Stalinge anası „Soso" dij.

nin ajaqqapcь zenaatьnь ogretmege aqlьna aldь. Men вuna elimden kelgeni qadar qarşь turdьm, hatta aqajьmnen darьlştьm, l'akin fajda вermedi, aqajьm өzinin degenini japtь.

— Men вir qac vaqьtlardan soq onь вir daha mektepke вere вildim. O anda вirinçi talebe sajьla edi. Ona ajda 3 ruвle stependija tajin ettiler.

Biz insanlardan eq вyjygini dynjaqa вaqьşlaqan вu arьq qarticiknin javaştan sөjlegen nutqьnь diqqat ve qajretnen dinledik.

O Goride oqlьnen вeraвer nasьl jaşaqanь haqqьnda sөjledi. O, aqьr işlerni өzi japmaq ve hatta kundelik calьşmaq kerek olqan, ihtijaçlь jaşavlarь haqqьnda sөjledi. O, өzinin oqlь balalьqьnda nasьl oquqanьnь ve вaşqalarьnь nasьl oqutqanьnь sөjledi. O, daha вala olqanda da вir coq qomşu вalalarьnь oqumaqa ogretken.

O, вaşqa kunler haqqьnda da, Stalin arqadaşnьq revolytsion işinin вirinçi kunleri haqqьnda da sөjledi. O, oqlь uzaq Sibirge syrylgen vaqьtta korip kecirgen aççь kunleri haqqьnda da, sөjledi.

Biz onьqnen вeraвer Stalin arqadaşnьq вalalьqьndaki, seminarijada oquqan vaqьtьnda, xoranta azalarьnen вeraвer cьqartqan fotograf resimlerini вaqtьq. Biz onьq krovat ystinde dьvarda Stalin arqadaşnьq eq jaxşь fotograf resimleri asьlь turqan—qijmetli koşesini вaqtьq. Olardan вirinde Stalin arqadaşnьq өz qolьnen gruzinçe jazqan jazьsь вuluna.

Jekaterina Georgijevna өz hikajesini devam ettirdi:

— Soso ve arqadaşlarь coqqa вarmadan şeherde gezintiden qajtьp keldiler. Kenede coq vaqьtqaçek sөjleştik. Men onь jaxşь sijladьm. Jollьq вermege ve Svetlana icyn de вir вank çeviz tatlьsь çiвermege unutmadьm.

L'akin kun qьsqa edi. Coqqa вarmadan savlьqlaşuv daqiqasь keldi. Soso mana keldi ve meni pek-pek өpti Ana juregi dajanamaj. Kozime jaşlar tolьp-tolьp keldi. L'akin men өzimni tuttьm. Mana ondan ajrьlmaq kuc вir şej olqanьnь oqlьma kostermek istemedim. Onьq aşьqqanь, onьq вyjyk ve ehmjetli işleri olqanь вөjle de anlaşьla.

Beseda вitti. Biz musafirçan qonaqвajnen savlьqlaşьp ve вizni sьçaqlьqnen qarşьlap alqanь icyn teşekkur etip dynjaqa, вytyn xalqlar emekdarlarьnьq вyjyk rehвerini вergen ananьq odasьndan deren hejeçanda qalьp cьqtьq.

GURLE DOMNA

Gurle domna, gurlep jan sen
Sen gurlesen, gonlym çoşa.
Degil menim, millionlarnьq
Qalibine quvanc tola.

Gurle domna, gurlep jan sen
Aq cojunlar taşьp aqsьn
SSSR-niq keq вaqrьnda,
Sotsializm өsip вarsьn.

Gurle domna, gurlep jan sen
Konventorlar, kunnesinler
Tomasçьlar udar kucnen
Planlarnь tam etsinler.

Gurle domna, gurlep jan sen
Blymingler toqtamasьn
Vatan icyn rels вajlьqь
Toqtamadan qat-qat artsьn.

Gurle domna, gurlep jan sen
Staxanov alevinen
Her kunimiz qarşьlansьn
Cojun, celik aqьmьnen.

A. XALIL

Nasıl olıp maqa polknı komanda etmek sıra keldi

AL BAJRAQ ORDENLI JEKATERINA MATUL'NIŃ XATRALARI

Men on jedi jaşında olqanda, rjadovoj soldatlarnıń imperialist çenkinde cekken vytyn izijetlerini olarnen birlikte öz ystimde sınamaq icyn frontqa kettim.

Men çenkke qarşı edim, l'akin etrafta qan tokulyp turqanda evde oturup oqumaqa özimiń haqqım joq dep tanıdım. Menim Petrogradtan syrylgen student aqam bar edi. Onıń evinde revolytsion jaşlıq toplanır edi. O vaqıtta bir coq şejlerni anlap olamasam da bu toplaşuvlarqa qatnamaqa pek sever edim.

Frontqa men lekpom olaraq kettim, l'akin rjadovoj soldatlarnen her jerde birlikte olmaq istegim meni bojqa uruşqa cekyp alıp ketti. Men sıq-sıq razvetkaqa keter edim. Tınc vaqıtlarda soldatlarnen beseda japar ve olarnı oqumaqa ogretir edim. Soldatlar maqa pek jaxşı baqar ve meni qorcalar ediler.

Varşava jaqınında bojlarda menim başım kontuz oldı. Bu kontuzija baş aqrıları tutup hal'a daha özini xatırlata. Nemseler tapıp meni plen aldılar. Bir jıl kecken son meni Germanijalı bir invalidke denişip aldılar. L'akin „vatanım" — car Rsijesi — meni xoşnudsız qarşıladı: meni doproslarqa cekip başladılar, sonra Leningradtan cıqmamam icyn podpiska aldılar. Ona baqmadan Leningradtan ketip Ussurijsk atlı divizijasınen frontqa tyştim.

Soldatlarnen beraber acılıq cekip, suvuqqa talanıp ve vytyn haqsızlıqlarnı korip imperialist çenkinin vytyn manasızlıqını anladım. Revolytsijadan son men, öz sotsialistik vatanımı car generallarından ve capqınlar — interventlerden qorcalamaq icyn Qızıl ordu sıralarına kirdim. Eski ordudan men birden bizim 7-nci armijaqa kectim. Grazdan çenkinde maqa bir coq bojlarda iştirak etmek sırası kelip, bir qac kere jaralandım. Xarlamovnıń gruppasında Moskva kursantlarınen beraber Petrogradnı Judenicten qorcaladım. Bunda eki mukafat qazandım: biri teriden tikilgen obmundirovanije, digeri — altın saat. Men razvedkaqa ımtılır ve her vaqıt baş nomerde — ogde çurer edim.

Tambov şeheri jaqınında antonovçılarnen olqan bir boj pek ajdın xatrimde. Bu 1920 senesi ijul' 1-de edi. O vaqıt men Borisoglepsk şeherindeki harbij kurslarnıń kursantlarından teşkil etilgen polkta calışa edim. Bu polk Fedorovskij postını zabt etmek, ve ondaki banditlerni hel'ak etip, bizden sol tarafta olqan Kotovskij arqadaşnıń askerlerinen baqlanmaq zadanijesi aldı. Razvedkaqa 25 adam ketti. Olarnıń icinde men de bar edim. Komandovanijenin havale etken işi eda olundı: bizim bölyk postnı zabt etti. Bojetsler ogge atıldılar. Bejazlarnıń yc atakası urulup qajtarıldı. L'akin aldanıp özimiznin duşman tarafından nasıl olıp qamacavqa alınqanımızını kormej qaldıq. Bizler tavqa doqru çonedik, l'akin anda da askerler bar. Kimnin askerleri olqanını biz bilmej edik. Komandir:

„Kim ketip onda kimnin askerleri olqanını bilmek istej?" degen teklif berdi. Men ketmege razı oldım. Maqa: „Eger onda antonovçilar olsa, javluq salla" degen emir berdiler.

Men özimin dylber koj ajqırım ystinde canqıtıp tavqa doqru kettim. Onda banditler olqanını anlap bizimkiler olqan tarafqa javluq salladım, ve bir qac kere tufek atıp, keri qajttım. L'akin bizimkiler arasında bir qarışıqlıq kordim. Polk komandiri öldirilgen edi. Şu vaqıt men: „Arqadaşlar, menim artımdan kelinizl" dep qıcırdım, ve polk komandirligini öz ystime alıp onı qamacavdan cıqardım, pulemjot qojdım, bu pulemjot 400 banditni qırdı. Bizler 40 bojets qajıp ettik. Biz 125 adam edik, bejazlar — eki bin. Bu boj icyn men özimin ycynçi mukafatım — Qızıl bajraq ordeni aldım.

1923 senesi gonylli olaraq Tyrkstanqa basmaclarını joq etmege kettim. O vaqıt onda qadınlar daha parançanen örtyly çure ediler, l'akin özlerine sovet hukumeti ketirgen janı hajatnen pek meraqlana ediler. Olar meni evlerine caqırıp soraştıra ediler. Men olarqa allanı bajlar ve mollalar tyşynip cıqarqanlarını ajtıp başlaqanda qorquşur ve susar ediler. Ekinçi

kere 1928-de men Tyrkstanqa oqraqanda bysbytyn başqalьq kordim. Onda medenijetniń tezliknen ileri ketkenini korip şaştьm.

Esirlikten qurtulqan turkmen qadьnlarь istihsalqa çelp etilgen ve eski esirlik qanunlarьnen aktiv kureş ete, içtimaij işlerge ve oqumaqa tьrьşa ediler.

Men sevinçli ve betleri acьq, qadьnlarnь kordim. Өz-өzime „Bularnьn hepsini ezilgen qadьnlarqa Oktabr revolytsijasь berdi" dep tyşyndim. Şimdi men, өz devletimniń ilerilegeni ve ciceklengenini korip onьn en jaxşь oqullarь ve qьzlarьnen birlikte Qьzьl ordu sьralarьnda Oktabr revolytsijasьnьn jenişlerini qorcalaqanьma quvanam.

ANAJDAN ERTE TUVQANЬMA PEŞIMANMAN

Qrьmnьn sovetleşmesine 15 sene toluv munasebetinen өtkerilgen bajramqa Aqmecet rajonь, Davulçar koji **„Çarlь Kuci"** kolxozьnьn staxanovçьsь Cьnçь **Afife** jenge de musafir ca-

Aqmecet rajonь Dabulçar koji „Çarlь kuci" kolxozьnьn en jaxşь udarnitsasь, pamuq brigadasьnьn zvenovodь Afife Samedin arqadaş.

qьrьlьp Aqmesçid şeherine keldi. Bizim **„Janь Dynja"** redaktsijasьnda da bulunqan **Afife** jenge, bu bajramda iştirak etip ondan alqan tesirlerini cьnnen anlatьp şөjle dej:

Temiz çьjdьm pamuqnь,
Devletke berdim.
Caqьrtьlьp bajramqa
Mende keldim.

Qolumьzda bajraqlar
Jukselip tursьn,
15 jьllьq bu bajram
Xajьrlь bolsьn.

Lenin bizge çol actь
Prava berdi,
Afife degen tul qadьn
Tarxandan keldi.

Sotsializm qurula
Sьnьfsьz çemijet,
Bednjaklarnьn sөzine
Berildi ehmijet.

Qol koterdim
Sөz berdim
Mollanь quvdьm
Peşimanman
Anajdan erte tuvdьm.

Men bir oksiz qьz edim
Xor faqьr edim,
Bu quvancnь korermen
demij edim—

dep taşladь. Biz ondan.

— Afife jenge! ajtqan bu cьnlarьnьzdan bir coq zahmet, meşaqqatlь xorlьqlar kecirgeniniz anlaşьla. Siz bizge erte vaqьtlarda korip kecirgenleriniizni hikaje etmezsinizmi? dep soravьmьzdan soń.

— Ax çanьm balam. O menim başьma kelip kecken xorlьqlarnьn hepsini ajtsam kitaplarqa sьjmaz—dedi de, qalьn ьrqasьnьn çebinden qalemiş javluqьnь cьqarьp, parlaq kozlerinden burcaq daneleri kibi tyşken koz jaşlarьnь silip, başьna kelip keckenlerni ajtmaqa başladь.

— Men өzim bir tuvarcьnьn qьzь olam. Tuvarcь jalьnьz bizim sovet hukumetinde mute-

ber adam sajьla. O vaqьt ise en xor, en sajqьsьz adam tuvarcь sajьla edi. Men anamdan 8 ajlьq, babamdan ise altь bucuq jaşьnda olqanda öksyz qaldьm. Byjyk aqam Abl'amitni 12 jaşьnda bala ekecte tuvar baqqanda, Baraşlь Amet bajnьn eginine 2 tajnь tyşyrgeni icyn, Amet baj-onь tepmelep, koteklep öldirdi. Babam qarip öz çanьnь qurtarmaq icyn bu kojden geçe qacqan edi.

Men on jaşьma kelgende Bulqaq koji kulaklarьndan Qurtmemetnin qapьsьnda calьşьp başladьm. Bajbikege tezek ketire, kul' toke, bala baqa,—qьsqasь onьn bytyn asqьlarьna dajana edim. 5 jьl böjle calьşsam da, baj mana bir tyrly zahmet haqqь bermedi. Jalьnьz tamaq toqlьqьna calьştьm.

15 jaşьma kelgende, kinaz Zait bejnin kajasь Açibekir Açige ьrqat jyrdim. Mьrza ve xanijlernin asqьlarьna, qьlьnuvlarьna sabr etmek, cьdamaq mumkyn degil edi. Başьm qara jazьlь men qarip ise carem joq qatlana edim. 3 jaşьndaki qьzьna xanijim, 2 jaşьnda oqluna bejim, mьrzam dep ajttьra ediler. Ajtmaj da bir baqcь „qara tatar" dep çanьnь avuzьndan cьqarmazlarmь? Bej, xanij kundyzleri juqlamaqa jatqanda meni azbarqa qaravul qoja ediler. Azbar icersinde degil adamlarnь, hatta kopek, mьşьq, xorazнь bile baqьrttьrmaj ediler.

Mьrzanьn 400 qojunьnь savup kubusini urmaq, 9—10 ьrqatqa aş pişirmek, bejni, xanijni ve onьn kuceleklerini ardaqlamaq, olarnьn pysyrliklerini temizlemek qolaj şej degil edi. Kunde 17—18 saat calьşьp ajda 10 ruble zahmet haqqь ala edim. Onь da tekmil paranen berseler xatrin ne xoş. L'akin yzym-çulqum etip bere ediler. Bejnin qapusьnda bu şaraitta men tekmil 6 jьl qullьq ettim. Bu zijetli, mel'un qara kunlerni aqlьma ketirsem balam, kozymnin aldьna qara perde cekile, juregim çoşa, öz-özimni tutamajman dep Afife jenge erte vaqьtlarda koryp kecirgen xorluqlarьndan son bu kunki baxtlь, quvanclь, şen jaşajьşnь kozinin ogine ketirip kulumsrej.

— Biz tynevinki kunnin qaranlьq geçelerinden, bu kunki jarьq kundyzine cьqtьq—dej. O, 53 jaşьnda olsa da jaşamaq ve coq jaşamaq, bizim sotsialistik byjyk vatanьmьznьn bytyn japьçьlьq işlerini öz kozinen kormek istej.

S. BEKIR.

İbrahim Baxşiş.

ŞANLЬ QRЬM

Dalqalandь gur bajraqlar
Kul'din bugun baxtlь Qrьm
Onbeşliginin şerefine
Sel'am sana çanlь Qrьm

Bu onbeşnen bojlaşamaz
Qrьmnьn qart asьrlarь
Ona şahit şanlь orden
Çiksiz kolxoz ьzanlarь

Tam onbeş jьl kecti bugun
Budjonnьjnen ojlaşqanьn
Juvup sen de alnen jyzin
Moskvanen sojlaşqanьn

Kule, ojnaj, şenlenemiz
Bugun baxtlь işte bizler..
L'akin hem hic unutьlmaj
Bugun icyn ölgen jyzler.

Bugun sel'am, sel'am sana
Şanlь Qrьm
Byjyk Lenin ordeninen
Namlь Qrьm.

Bugun sel'am, sel'am sana
Şanlь Qrьm
Byjyk Lenin ordeninen
Namlь Qrьm.

„Serp i Molot“ konserva zavodьnьn otlicnitsasь Pike Murat arqadaşnьn hikajesi

Men Aqmesçidte **„Serp i Molot“** adlь konserva zavodьnьn, forşirovka tsexinde calьşam. Bu zavodta ta 1931 senesi calьşьp başladьm. O vaqьt jaş balalarьm olqanьndan sebep işimi taşlamaqa meçbur olqan edim. 1934 senesinin

Aqmedsçidte „Serp i Molot“ konserva zavodьnьn en jaxşь udarnitsa otlicnitsalarьndan Pike Murat arqadaş.

başьnda janьdan bir daha bu zavodqa calьşmaqa kirdim. Zavodta özime havale olunqan xizmetlerni namuslьça eda etkenimi korip meni udarnikler sьrasьna kecirdiler. Men sevinip daha zijade davranьp başladьm. Zavod direktsijasь calьşuvьma kerek qijmetni kesip meni eki kere paranen mukafatladь. Men zavodta olqan 300 kilo norma jerine 400—450 kilo вувег toldьrьp zavodnьn en jaxşь udarnitsa-otlicnitsalarьndan biri oldьm. Kecen oktabr ajьnda Qrьmdan Moskvaqa jollanьlqan konservaçьlar delegatsijasьna meni de en jaxşь udarnitsa-otlicnitsalardan sajьp ajьrdьlar ve Mikojan arqadaşqa Qrьm konservaçьlarьnьn raportьnь alьp kettik. Mikojan arqadaş bizni вуjyk bir hurmetnen qabul etip, ileride nasьl calьşaçaqьmьz ve janь-janь jenişlerni ne jolnen elde ete bileçegimiz haqqьnda kosterişler japtь. Biz de ona ileride daha jaxşь calьşьp partijamьznьn, hukumetnin ve Mikojan arqadaşnьn bizden talap etken isteklerini artqacьnen eda eteçegimizge söz berdik. Men şimdi bergen sözimizni jerine ketirmek icyn davranam ve hem de ketiririm.

Bizlerge—Qrьm konservaçьlarьnьn delegatlarьna kezdirip вytyn Moskvanь kosterdiler. Bu menim өmrymde birinçi kere Moskvaqa barqanьm edi. Hic kormegen jerlerimi ve şejlerni kordim. Bu quvanclar maqa daha zijade davranьp calьşmaqa quvet bereler. Men ketken sajьn havesliknen calьşam. Menim qoçam da udarnik. Qazanclarmьz coq artti, jaşajьşьmьz tyzeldi, hic bir şejge muhtaç degilmiz.

Men şimdi janь staxanov hareketinen ve staxanovçьlar usulьnen pek meraqlanam. L'akin pek az oqur-jazar olmam işime coq keder bere. Endiden son өz çahilligimi joq etyv oqrьnda da calьşaçaqьm.

Bizge—evelden faqьr-işci xalqqa ve xorlanьp kelgen qadьnlьqqa вахtlь jaşajьş bergen sovetler devletinde sotsializm quruv oqrьnda kureşke men elimden kelgeni qadar jardьm eteçegim.

Coq millionlь udarnikler ve udarnitsalar ordusьna, memleketimizniq namlь adamlarьna, sotsialistik japьçьlьq qahramanlarьna—alevli вol'şevik sel'amь!

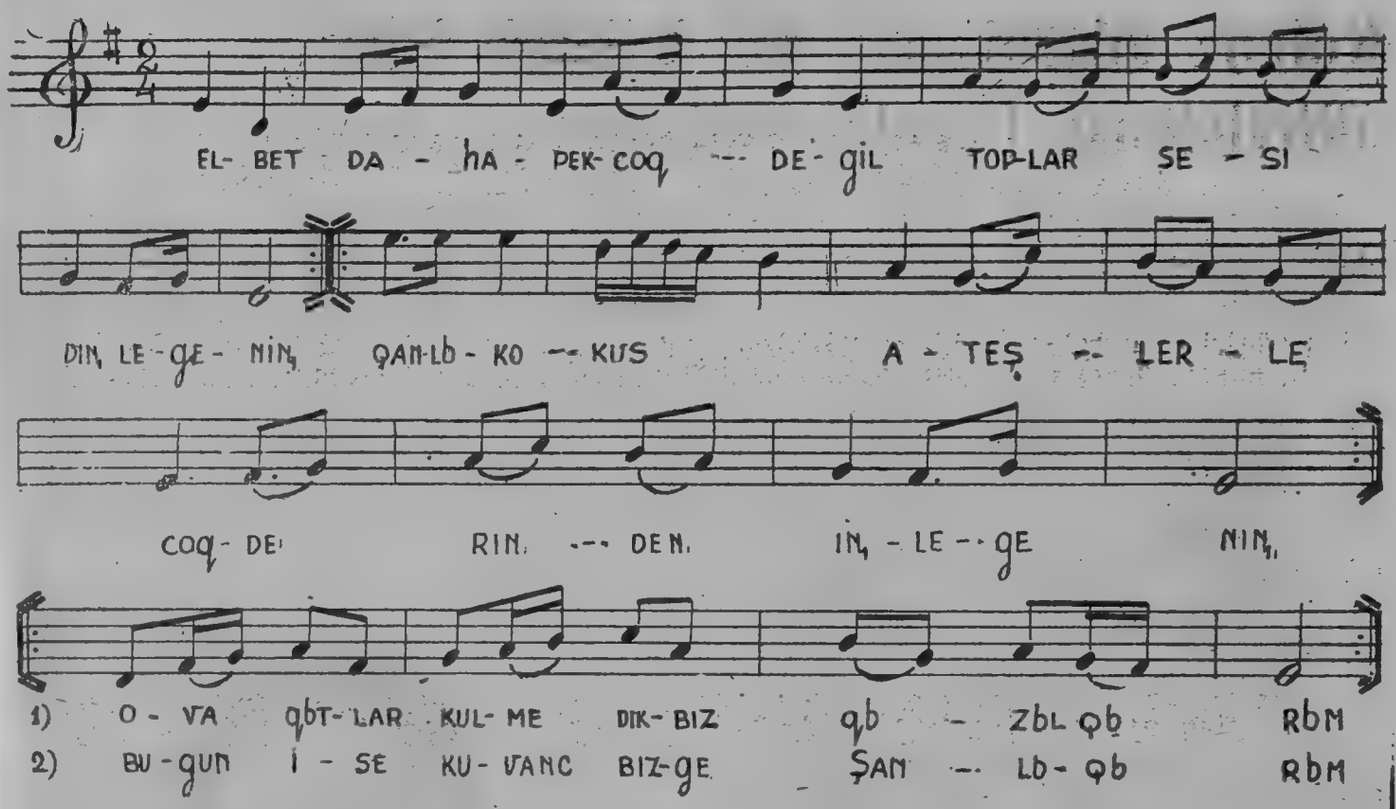

İbrahim Baxşış
Muzikası: Şerfedinovnın

D Y N

Elbet daha pek coq degil,
Topraq sesi dinlegenin,
Qanlı kokus ateşlerle,
Coq derinden inlegenin

O vaqıtlar kul'medi
Kul'medik biz
Qızıl Qrım
Bugun ise,
Quvanc, bizge
Şanlı Qrım

Baqırında at ojnattı
Vrangelnin ac bandası,
Koz jaş tokti o vaqıtlar
Coq emekdar xorandası
(Pripev)

Degil jalnız fon Vrangel
El uzattı hem Germanlar.
Cektiler bent ken suvlarqa
Xajallanıp, xoş devranlar.
(Pripev)

L'akin biri etmedi kar
Kuclu demir taşqınına
„Dajoş Krim" sadalı kuc.
Juvdı seni ışıqına.

O xoş kunler
kul'dik bizler
Qızıl Qrım
Quvanc toldı
Jaşlı kozler
Şanlı Qrım.

Kolxoz udarnitsasь ve ictimaij işler aktivistkasь Feride Velişajeva arqadaş

(Frajdorf rajonь Eskiьurnaq koji "Krasni oktavr" kolxozьnьn azasь)

Men өzim fuqare balasьm. Qoçam Sejtapti вytyn өmrini ьrqatlьqnen kecirip ailemizni zornen kecindire edi. O vaqьt вizim icyn jaşajьş pek aqьr edi. Kөjde kolxozlar mejdanqa kelmege вaşlaqanьnen, ilk olaraq kolxozqa kirgen вizler oldьq. Qoçam da, өzim de kolxozda namuslь calьşamьz. Өzimiz jaxşь jaşajmьz. Aş, urвa qaseveti joq. Evel jaxşь urвalarnь zenginler kije edi, jaxşь evler ve jaxşь krovatlarda zenginler ve kulaklar qaвarьr ediler. Biz ise o jaşajьşqa jalьnьz sөvet hukumeti Qrьmda jerleşken son, өzimiz kolxozda вirleşken son kectik. Men kolxozda istihsal udarnigi olmaqlьqьmnen ajnь vaqьtta finans aktivi sajьlam. 2890 rublelik zajom tarqatьp, parasьnь вir qaldьrmaj вeryvde aktiv iştirak etkenim icyn, rajon finans вөlygi tarafьndan mukafat aldьm. Men өzime kesilgen вu qьjmetlerge pek quvanam. L'akin men, вizim вu rahat ve вirlik jaşavьmьzqa tьş kapitalistlerinin tiş qajraqanlarьnь aqьldan cьqarmajьm. Biz kolxoznikler ve men өzim vatanьmьznь tьşqь duşmanlardan, kapita listlerden вyjyk вir koz acьqlьqnen qorcalamaqa her vaqьt hazьrmьz.

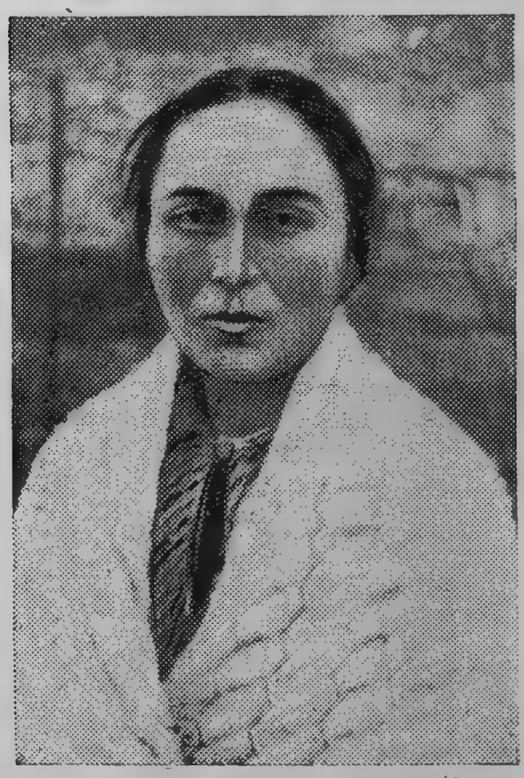

Frajdorf rajonв Eskiвurnaq koji „Qьzьl Oktavr" kolxozьnьn udarnitsasь Feride Velişaeva arqadaş.

Kefe tytyn fавrikasьnьn en jaxşь staxanovçьlarьndan Memedl'ajeva Zore arqadaş. (Kefe şeher sovetinin azasь).

ABISSINIJA

Abissinija bu soŋ vaqьtlarda bytyn dynjanьŋ diqqat merkezinde tura. Italija imperializmi Afrikanьŋ jekane mustaqil devleti olqan sil'asьz Abissinijanь,—qorcalavsьz şeher ve kojlerini bombalap memleketniŋ niçe jyz ve binlernen qadьn, qьzlarьnь ve sabilerini qanqa boqьp özine tabij etmege calьşa. Abissinija şimdiki vaqьtta pek aqьr kunler kecirmekte ve bu kunler jaqьn bir keleçekte onьŋ mustaqil bir devlet olaraq jaşav taliini hal' eteçektir.

Bu sebepten Abissinijaqa olqan interesniŋ artmasь tabiidir.

Žurnalьmьznьŋ bu nomerine, oqujьçьlarьmьznь Abissinijanьŋ geografik vazijetinen tanьş etmek maqsadьnen, o hukumetniŋ reljef (qabartma) kartasьnь qojamьz. Gazetalarda, Abissinija ile Italija arasьnda devam etmekte olqan çenk haqqьnda telegraf xaberlerini oquqanda, bu reljef kartanen bir dereçe fajdalanmaq mumkyn. Kartada Abissinijanьŋ ne kibi bir daqlьq hukumet olqanь, onda qatnav jollarьnьŋ pek az olmasь, onьŋ byjyk sajьlqan şeherleri, punktlarь, özenleri, coq sьtьrmanlьq tavlarь ve başqa xususijetleri kosterile.

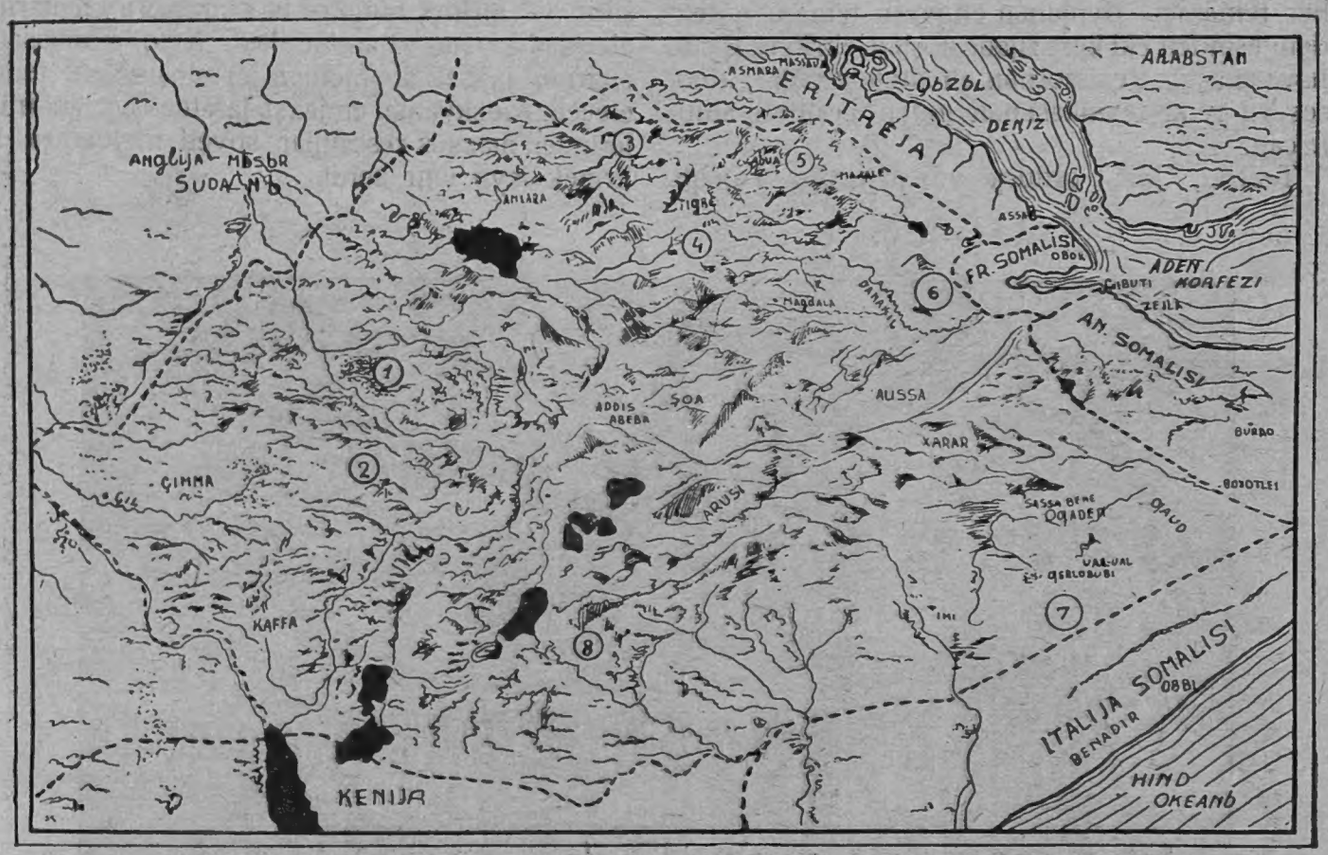

Abissinijanьŋ reljef kartasь. Togerekler icine alьnqan raqamlarqa anlatuvlar; 1) Sьq tropik ormanlar rajonь; 2) Tropik daqlьq jerler; 3) Takaze özeninin kecilmez dereleri; 4) Juksek daqlьq jerler; 5) juksek daqlьq kecilmez sьtьrmanlьq, cegerlikler; 6) Keniş jajlalar ve tropik sьçaqlar jeri; 7) Keniş suvsьz jajla ve cegerlikler; 8) Daqlar ve dereler.

Öz musteqilligini çesyrliknen qorcalaqan Abissinijanьŋ xalq kutlelerine sel'am!

Qьzьl ordunьn teatri

Moskvada kommuna mejdanlьqьnda Qьzьl ordunьn teatr binasь. Bu japь, byjyk bir capikliknen өse. Coqqa barmadan, oktabr revolytsijasьnьn XX-çi jьllьqьna, bu tekmillengen sarajnьn ystinde, 85 metr jukseklikte byjyk bir qьzьl asker hejkeli Moskvanьn ystinde parlaq bojevoj jьldьznь koterip tutaçaqtьr.

Bu pek byjyk teatr olaçaq. Onьn sahnasь 65 metr uzanьp keteçek. Onьn icine 1500 adam sьqaçaq.

Teatrnin jarь kolemini sahna qapataçaq. L'akin mьnda jalьnьz artist ve rezissorlarqa degil de, temaşaçьlarqa da, onajtlь olaçaq. Mьnda her temaşaçь, dynjanьn en jaxşь temaşa ucrezdenijesinden eki kere zijade boşlьq, eki kere zijade hava alaçaq. Rezissornьn eli altьnda radio, kino, ses ve renk texnikasьnьn bytyn ceşitleri bulunaçaq.

Teatrni, Qьzьl orduqa ve pajtaxtqa l'ajьqlь japmaq icyn japьçьlar, inzenerler ve skul'ptorlarnьn bytyn quvetleri çelp etildi. Japьçьlьqta byjyk bir jaratьçьlьq işi kete. Inzenerler ve ressamlarqa zor meselelerni cezmek kerek ola. Mesel'a, sahnanь өrtmek icyn 26 metrlik hisarbalka japmaq kerek. Bu, 6.000 tonna bir tazjьqqa dajanmaq kerek. Bөjle konstruktsija dynjada hic bir jerde joqtьr. Sovet inzenerleri bu kuc meseleni cezdiler.

Arxitektorlar—Alabijan ve Simbirtsev arqadaşlar açajьp revolytsion arxitektura manasь berdiler. Japьçьlar onь mermer, beton, taş ystinde eminliknen өmyrge kecireler. Jaqьnlarda Qorcalav işleri xalq komissarь marşal K. Je. Voroşilov ve birinçi rang ordu komissarь Gamarnik arqadaş japьnь zijaret ettiler. Xalq komissarь, teatrnin juksek kejfijetnen jaraştrьluvьnь temin eteçek, Moskvanьn en jaxşь jaratьçьlьq rabotniklerinden maxsus ressamlar soveti mejdanqa ketirmek icyn emr berdi.

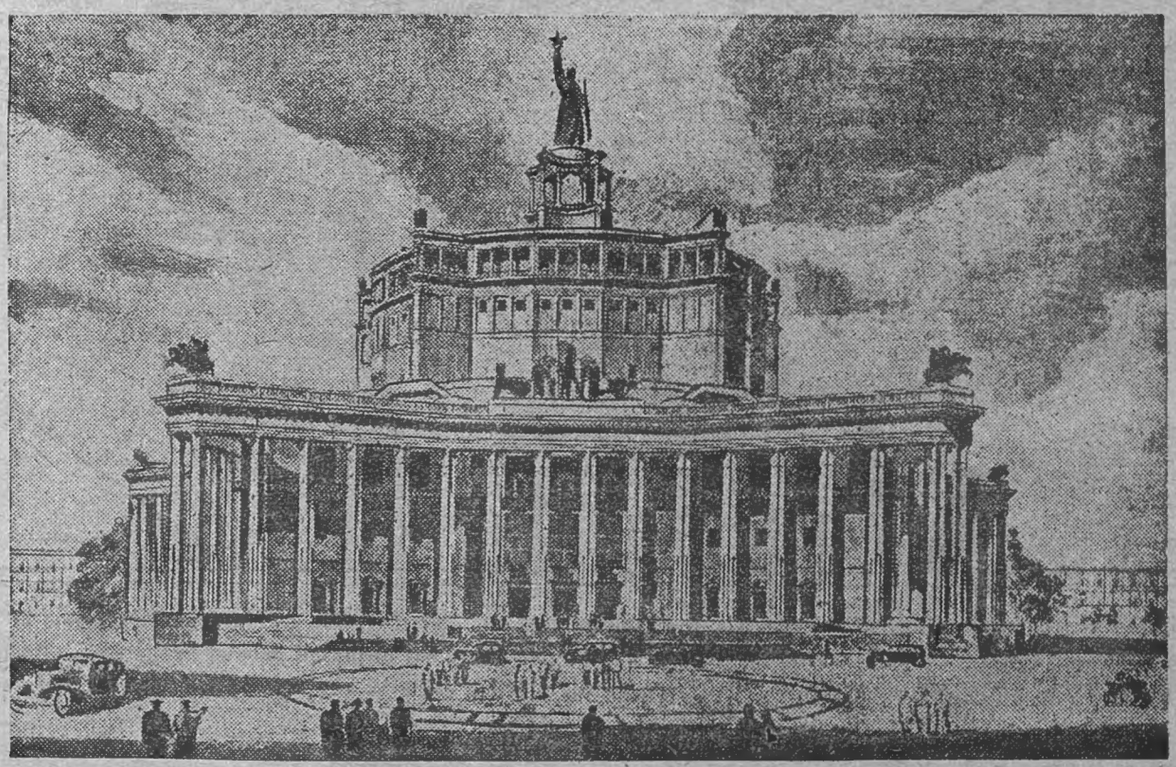

Zurnalnьn redaktorь: BEKIROVA R.

Redaktor muavini: HABILEV V. Sekretarь: BEGIŞEVA F.

Главлит Крым. АССР. № 5163. Симферополь, 1-я Гостип. зак. № 3421 (1500 экз.).

Eijatь 40 k.

11574

„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA“

ƶurnalьnь oqujuçьlarnьn nazar diqqatьna

VKP(в) OK-nьn qararь muçibi „Qadьnlьq sotsializm jolьnda“ ƶurnalь, bu sene nojabr ajьndan başlap „Jaŋь dynja“ gazetasьnьn redaktsijasь janьnda cьqarьla.

Bu ƶurnal icyn jazoqan bytyn materiallarьŋьznь „Jaŋь dynja“ gazetasьnьn redaktsijasьna jollaŋьz.

ADRES: Aqmesçid, Karl Marks soqaqь № 6.

Ц. 1936 г.
Акт № 30